

Міністерство освіти і науки України
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра документознавства і музейної справи

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
проф. Гаврилюк С. В.

Протокол № 2 від 17.10. 2018 р.

ПРОГРАМА

Вибіркової навчальної дисципліни

Атрибуція та експертиза пам'яток науки і техніки

підготовки магістрів

спеціальності 027 Музезнавство, пам'яткознавство
освітньої програми (спеціалізації) Музезнавство, пам'яткознавство,
культурний туризм

Луцьк 2018

Програма навчальної дисципліни «Атрибуція та експертиза пам'яток науки і техніки» підготовки магістрів **спеціальності «027 Музеєзнавство, пам'яткознавство», освітньої програми (спеціалізації) «Музеєзнавство, пам'яткознавство, культурний туризм».**

« » 2018 р. 23 с.

Розробник: Дмитренко Алла Адамівна, кандидат історичних наук, доцент кафедри документознавства і музейної справи

Рецензент: Хлібовська Ганна Миколаївна, кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри документознавства і музейної справи
протокол № 2 від 18. 09. 2018 р.
Завідувач кафедри (Бондаренко Г. В.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету історії, політології та національної безпеки
Протокол № 3 від 05. 10. 2018 р.

Голова науково-методичної комісії факультету: (Шваб А. Г.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки
Протокол № ___ від ____. ____ . 2018 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика дисципліни
Денна форма навчання	Шифр і назва галузі знань: <i>02 – Культура і мистецтво</i>	Вибіркова
	Спеціальність: <i>027 Музеєзнавство, пам'яткознавство</i>	
Кількість годин / кредитів <i>120/4</i>	Освітня програма: <i>Музеєзнавство, пам'яткознавство, культурний туризм</i>	Рік навчання: <i>шостий</i>
		Семестр: <i>одинадцятий</i>
		Лекції: <i>12 год.</i>
		Практичні (семінари): <i>24 год.</i>
ІНДЗ: <i>немає</i>	Освітній ступінь: <i>Магістр</i>	Самостійна робота: <i>76 год.</i>
		Консультації: <i>8 год.</i>
		Форма контролю: <i>залік</i>

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика дисципліни
Денна форма навчання	Шифр і назва галузі знань: <i>02 – Культура і мистецтво</i>	Вибіркова
	Спеціальність: <i>027 Музеєзнавство, пам'яткознавство</i>	
Кількість годин / кредитів <i>120/4</i>	Освітня програма: <i>Музеєзнавство, пам'яткознавство, культурний туризм</i>	Рік навчання: <i>шостий</i>
		Семестр: <i>одинадцятий</i>
		Лекції: <i>12 год.</i>
		Практичні (семінари): <i>24 год.</i>
ІНДЗ: <i>немає</i>	Освітній ступінь: <i>Магістр</i>	Самостійна робота: <i>76 год.</i>
		Консультації: <i>8 год.</i>
		Форма контролю: <i>залік</i>

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ

Дисципліна «Атрибуція та експертиза пам'яток науки та техніки» належить до переліку вибіркового навчального дисциплін і спрямована на вивчення студентами особливостей атрибуції пам'яток науки і техніки; виокремлення основних атрибутивних ознак рухомих та нерухомих пам'яток, які розкривають різні етапи історії науки та техніки, а також пам'ятки, які документують творчу діяльність вчених, інженерів, майстрів і винахідників чи пов'язані з їх іменами; засвоєння основних завдань, принципів, прийомів і методів, суб'єктів та об'єктів атрибуції та експертизи пам'яток науки і техніки та порядку їх проведення. Звертається увага на оволодіння основними методиками експертизи пам'яток,

складання наукових уніфікованих паспортів та написання експертних висновків на пам'ятки науки і техніки

Мета навчальної дисципліни: підготовка майбутніх музейних працівників до оволодіння основними методами атрибуції пам'яток науки та техніки та методиками їх експертизи; отримання студентами теоретично-методологічної системи знань і засвоєння практичних навичок, пов'язаних з роботою по атрибуції та експертизі різних груп пам'яток науки та техніки; засвоєння студентами основних принципів, прийомів і методів роботи, пов'язаних з атрибуцією та експертизою пам'яток науки та техніки.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях:

- знати історію становлення та сучасні підходи до атрибуції й експертизи пам'яток науки і техніки;
- знати нормативно-правові та методичні документи, які регулюють практичну роботу з атрибуції та експертизи пам'яток науки та техніки;
- розуміти співвідношення понять «атрибуція», «експертиза», «оцінка» пам'яток науки та техніки;
- знати види експертизи та особливості їх застосування до пам'яток науки та техніки різних розмірів, виконаних з різних матеріалів та із використанням різних технік;
- вміти проводити атрибуцію пам'яток науки та техніки;
- здійснювати комплексний аналіз рухомих та нерухомих пам'яток, які розкривають різні етапи історії науки та техніки і пам'яток, документують творчу діяльність вчених, інженерів, майстрів і винахідників чи пов'язані з їх іменами;
- вміти визначати зовнішні ознаки пам'яток; визначати матеріали та техніки їх виготовлення;
- описувати функціональні особливості різних пам'яток та їх складові частини;
- вивчати літературні та документальні джерела з метою проведення атрибуції

- пам'яток науки та техніки;
- використовувати мистецтвознавчі методи експертизи образотворчих пам'яток науки і техніки;
 - застосовувати в музейній роботі знання і навички по методиці збирання, систематизації, вивчення і використання різноманітних джерел;
 - професійно використовувати понятійний матеріал та методикау досліджень;
 - визначати відповідність тих чи інших пам'яток науки та техніки рівню наукових і технічних знань та тенденціям науково-технічного прогресу того часу, коли вони створені, їх відповідність фундаментальним науковим дослідженням;
 - володіти науковою і спеціальною термінологією, користуватись термінами, виробленими у сфері атрибуції та експертизи пам'яток науки і техніки;
 - проводити експертну оцінку пам'яток науки та техніки;
 - складати уніфіковані паспорти та експертні висновки на пам'ятки науки та техніки.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Лек.	Практ. (Семін.)	Конс.	Сам. роб.
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Становлення атрибуції як наукової галузі та комплексу досліджень об'єктів науки і техніки	9	2	2	1	4
Тема 2. Експертиза творів мистецтва	9	2	2	1	4
Тема 3. Методи експертизи та експресаналізу об'єктів науки і техніки	9	2	2	1	4

Тема 4. Сучасні методики експертизи культурних цінностей	9	2	2	1	4
Тема 5. Класифікація об'єктів (пам'яток) науки і техніки	16	2	4		12
Тема 6. Атрибуція та експертиза нерухомих об'єктів науки і техніки	36	1	8	2	25
Тема 7. Атрибуція та експертиза рухомих об'єктів науки і техніки	32	1	4	2	25
Усього годин	120	12	24	8	76

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ / ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Тема	К-сть годин
1	<p>Тема. Атрибуція, експертиза, оцінка об'єктів науки і техніки : суть і співвідношення понять</p> <p>1. Атрибуція музейного предмета: зміст поняття; мета атрибуції.</p> <p>2. Експертиза об'єктів науки і техніки: зміст поняття; мета основні види експертизи.</p> <p>3. Суб'єкти та об'єкти експертизи.</p> <p>4. Оцінка об'єктів науки і техніки: зміст поняття.</p>	2
2	<p>Тема. Експертиза об'єктів науки і техніки</p> <p>1. Визначення поняття «експертиза», її мета та завдання. Співвідношення понять «атрибуція» та «експертиза».</p> <p>2. Нормативно-правові акти, що регулюють проведення атрибуції пам'яток історії та культури в Україні.</p> <p>3. Види експертизи.</p> <p>4. Суб'єкти та об'єкти експертизи.</p>	2
3	<p>Тема. Методи експертизи об'єктів науки і техніки</p> <p>1. Історико-мистецтвознавчий аналіз об'єктів науки і техніки.</p>	2

	<p>2. Документальна експертиза.</p> <p>3. Технологічні методи експертизи.</p>	
4	<p>Тема. Сучасні методики експертизи культурно-історичних цінностей</p> <p>1. Методика В.Д. Соловйова.</p> <p>2. Методика Державного гемологічного центру України.</p> <p>3. Авторський метод оцінки культурних цінностей – «Метод І. Жарова»[®].</p> <p>4. Методика Платонова.</p> <p>5. Технологія ТЕС (метод Тамоюкіних).</p>	2
5	<p>Тема. Типологія об'єктів (пам'яток) науки і техніки</p> <p>1. Класифікація об'єктів (пам'яток) науки і техніки за способом кодування вміщеної в них інформації (речові, образотворчі, письмові та ін.).</p> <p>2. Рухомі і нерухомі об'єкти (пам'ятки) науки і техніки.</p> <p>3. Типологія об'єктів (пам'яток) науки і техніки за родами (висвітлюють основні етапи історії науки і техніки та діяльність вчених та ін.).</p> <p>4. Типологія об'єктів (пам'яток) науки і техніки за способом висвітлення та накопичення дійсності в наочних формах.</p> <p>5. Типологія об'єктів (пам'яток) науки і техніки за характером інформації, що передається.</p>	4
6	<p>Тема. Атрибуція та експертиза речових об'єктів (пам'яток) науки і техніки</p> <p>1. Речові об'єкти (пам'ятки) науки і техніки, які розкривають різні етапи історії техніки (рухомі).</p> <p>2. До речових пам'яток, котрі документують творчу діяльність вчених, інженерів, майстрів і винахідників чи пов'язані з їх іменами (рухомі).</p>	2
7	<p>Тема. Атрибуція та експертиза образотворчих об'єктів</p>	

	<p>(пам'яток) науки і техніки</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Наукові матеріали (креслення обладнання, наукові графіки, інженерні схеми та ін.). 2. Зображення пам'ятних подій історії науки і техніки. 3. Зображення наукових і технічних приладів, обладнання, установок, інженерних споруд та їх схем. 4. Зображення вчених, інженерів, майстрів та винахідників. 5. Зображення пам'ятних місць, пов'язаних з іменами відомих вчених і інженерів, з видатними відкриттями і технічними рішеннями та ін. 	3
8	<p>Тема Атрибуція та експертиза письмових джерел (пам'яток) науки і техніки</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Рукописи наукового і технічного змісту. 2. Науково-технічні книги, статті. 3. Патенти та аналогічні документи. 4. Довідкові видання (енциклопедії, словники). 5. Наукові і технічні журнали, газети. 6. Наукові бібліотеки (особисті і громадські). 7. Друковані видання з нотатками, автографами та записами, зробленими на їх сторінках відомими вченими чи інженерами. 	3
9	<p>Тема. Атрибуція та експертиза нерухомих об'єктів (пам'яток) науки і техніки</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості атрибуції та експертизи визначних місць: 2. Атрибуція та експертиза споруд виробничого характеру та пов'язаних з промисловим виробництвом, 3. Особливості атрибуції та експертизи комплексів (промислових, сільськогосподарських, транспортних та ін.). 	4
	Разом	24

6. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Самостійне опрацювання лекційного матеріалу	40
2	Теми 6-8. Складання наукових паспортів на об'єкти (пам'ятки) науки і техніки	28
	Разом	68

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль (макс = 40 балів)	Модульний контроль (макс = 60 балів)	Загальна кількість балів
Модуль 1	Модуль 2	
40 балів як середнє арифметичне	60 балів	100

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 - 81	C		
67 -74	D	Задовільно	
60 - 66	E		
1 – 59	Fx	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. 5 маловідомих музеїв Києва [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://www.interesniy.kiev.ua/5-malovidomih-muzeyiv-kiyeva/>, назва з екрану.
2. Аналіз регуляторного впливу проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку проведення державної експертизи культурних цінностей та розмірів плати (тарифів) за проведення державної експертизи культурних цінностей» [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://mincult.kmu.gov.ua/mincult_old/uk/publish/article/375289;jsessionid=B63A2C85AF11CA497DB5A59EDFDA1AA3.app1, назва з екрану.
3. Атрибуция (определение) музейных предметов [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://kizhi.karelia.ru/opr>, назва з екрану.
4. Атрибуция [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://dic.academic.ru>, назва з екрану.
5. Атрибуция [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://vseslova.com.ua/word>, назва з екрану.
6. Атрибуция [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=508439655849151&id=171278952898558, назва з екрану.
7. Атрибуция и экспертиза как ключевые... [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://antiklib.ru/novosti/atribuciya_i_ekspertiza_kak_klyuchevye.html, назва з екрану. (+ антикварний ринок)
8. Атрибуция культурных ценностей [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://inconsulting.com.ua/ru/ekspert-i-ocenka/antikvariat/atribuciya-cenostey.html>, назва з екрану.
9. Атрибуция музейного предмета [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.google.com.ua>, назва з екрану.
10. Атрибуция [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki>, назва з екрану.
11. Атрибуция як наукова галузь та комплекс досліджень. Методичні рекомендації до вивчення теми для студентів III курсу (Спеціальність 6.020103 «Музейна

- справа та охорона пам'яток історії та культури») та VI курсу (спеціальність 027 Музеєзнавство, пам'яткознавство) факультету історії, політології та національної безпеки / Укладач Дмитренко А. А. Луцьк: Терен, 2018. 48 с.
12. Бітаєв В. А., Шульгіна В. Д., Шман С. Ю. Методичні засади експертного дослідження культурних цінностей: Навч.-метод. посібн. К.: НАКККіМ, 2010. 128 с.
13. Вечерський В. В. Пам'ятки науки і техніки на сторінках журналу «Пам'ятки України» ; Історія та культура» [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://donklass.com/arhiv/histdisk/heritage/heritage/istorija/doslidzhennja/Rizne/VechTehPam.htm>, назва з екрану.
14. Винахідництво давніх українців [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.logos.biz.ua/proj/vynahid/online/14.php>, назва з екрану.
15. Виппер Б. Р. Введение в историческое изучение искусства. М., 2008. 368 с.
16. Виппер Б. Виппер Б. Р. К проблеме атрибуции. Статьи об искусстве. М. : Искусство, 1970. С. 541–560 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://student.zoomru.ru /isk/ b-r-vipper-k-probleme/91715.737055>, назва з екрану.
17. Гаврилюк Л. О. Пам'ятки історії видобувної промисловості України (ретроспективний огляд) [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/14254/19-Navruluk.pdf?sequence=1>, назва з екрану.
18. Геодезична дуга Струве // <http://tsikave.ostriv.in.ua/publication/code-459248D0BDC9F/list-22AE31EDF27>, назва з екрану.
19. Геодезична дуга Струве [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.radiosvoboda.org/content/article/947038.html>, назва з екрану.
20. Гренберг Ю. И. Атрибуция и знаточество [Електронний ресурс] / Ю. И. Гренберг. Режим доступу : <http://art-con.ru/node/3516>, назва з екрану.
21. Гренберг Ю. И. Атрибуция, технологическое исследование и экспертиза [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://art-con.ru/node/3517>, назва з екрану.
22. Державний реєстр наукових об'єктів, що становлять національне надбання. –

Реєстри 1-10: 2001-2013 рр. // <http://www1.nas.gov.ua/infrastructures/NationalProperty/Documents/DerzreystNN.pdf>, назва з екрану.

23. Дослідження об'єктів науки і техніки [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.spadshina.org.ua/index.php?sID=11&itemID=83>, назва з екрану.
24. Дуга Струве – пам'ятка культури, науки і техніки всесвітнього значення, об'єктів Світової спадщини ЮНЕСКО [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://volonter-turbota.blogspot.com/2011/06/blog-post_6313.html, назва з екрану.
25. Дудаков В. Знатоки – исчезающий вид [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://os.colta.ru/art_times/collections/details/937/, назва з екрану.
26. Експертиза культурних цінностей. Методичні рекомендації до вивчення теми для студентів III курсу (Спеціальність 6.020103 «Музейна справа та охорона пам'яток історії та культури») та VI курсу (спеціальність 027 Музеєзнавство, пам'яткознавство) факультету історії, політології та національної безпеки / Укладач Дмитренко А. А. Луцьк: Терен, 2018. 82 с.
27. Єфімова А. Меморіальні дошки та формування міської ідентичності в західноукраїнському регіоні наприкінці ХХ – початку ХХІ століття [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://eprints.oa.edu.ua/3832/1/18.pdf>, назва з екрану.
28. Закон України «Про охорону культурної спадщини» від 8 червня 2000 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1805-14/ed20020220>, назва з екрану.
29. Закон України «Про охорону археологічної спадщини» [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1626-15>, назва з екрану.
30. Закон України «Про музеї та музейну справу» (249/95-ВР) / Верховна Рада України – Офіц. вид. К.: Парлам. вид-во, 1995. 20 с.
31. Ієвлева В. П. К вопросу об учете и охране объектов науки и техники на территории Автономной Республики Крым [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.spadshina.org.ua/index.php?sID=11&itemID=868>, назва з екрану.

32. Изучение и научное описание памятников материальной культуры [А. М. Разгон, И. М. Суслов, М. Н. Левинсон-Нечаева и др.] / Отв. ред. А. М. Разгон. М. : Министерство культуры РСФСР. Научно-исследовательский институт культуры, 1972. 272 с.; ил.
33. Интерпретация результатов исследования [Электронный ресурс]. Режим доступа:
http://rusculturexpertiza.ru/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=37&Itemid=58&lang=ru, назва з екрану.
34. Івлева В. П. Методичні рекомендації з визначення та обліку нерухомих пам'яток науки і техніки [Електронний ресурс]. Режим доступу :
<http://www.spadshina.org.ua/index.php?sID=32&itemID=62>, назва з екрану.
35. Ієвлева В. П. Методичні рекомендації з визначення та обліку нерухомих пам'яток науки і техніки : Проект [Електронний ресурс]. Режим доступу :
<http://www.spadshina.org.ua/index.php?sID=32&itemID=62>, назва з екрану.
36. Ієвлева В. П. Охорона нерухокої спадщини в сфері науки і техніки. Визначення та класифікація об'єктів спадщини / Праці науково - дослідного інституту пам'яткоохоронних досліджень. Вип. 1. С. 204-214. К.: Політехніка, Екмо, 2006 [Електронний ресурс]. Режим доступу :
<http://www.spadshina.org.ua/index.php?sID=32&itemID=48>, назва з екрану.
37. Індутний В. В. Оцінка пам'яток культури. К.: СПД Моляр С. В., 2009. 537 с.
38. Інструкція з музейного обліку і зберігання музейних предметів з дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, які знаходяться в музеях України [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://assay.gov.ua>, назва з екрану.
39. Інструкція про порядок визначення оціночної та страхової вартості пам'яток Музейного фонду України / Міністерство культури і мистецтв України. Офіц. вид. К., 2000. 23 с.
40. Каткова Т. Г. Правова охорона культурної спадщини в Україні [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://adminpravo.com.ua/index.php/2010-04-13-14-05-13/38-2010-06-21-14-17-05.html>, назва з екрану.
41. Киевский музей электротранспорта [Електронний ресурс]. Режим доступу :

<http://tramvaj-kafe.kiev.ua/musiem/>, назва з екрану.

42. Койнаш Т. П. Основи експертизи культурних цінностей: Курс лекцій для студентів факультету маркетингу, торгівлі та митної справи всіх форм навчання. Донецьк [Б. в.], 2006 [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://vk.com/doc44728164_80659027?hash=599df879640fbd466c&dl=28aabb49a7217e1962, назва з екрану.
43. Конвенція про заходи, спрямовані на заборону та запобігання незаконному ввезенню, вивезенню та передачі права власності на культурні цінності 14 листопада 1970 року [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_186, назва з екрану.
44. Константинов В. Дерев'яні та кам'яні мости України – пам'ятки науки і техніки [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://journal.museum.kpi.ua/archive/2014-vol-20/RHT-issue-20-title-02-Konstantinov.pdf>, назва з екрану.
45. Конституція України, 1996 року [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>, назва з екрану.
46. Красилин М. М., Иванов В. А., Халтурин Ю. А. Как мы производим экспертизу [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://rusculturexpertiza.ru/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=37&Itemid=58&lang=ru, назва з екрану.
47. Кузьмина Е. С. Краткое описание музейного предмета: еще одна попытка унификации [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.booksite.ru/fulltext/1/001/001/075/index.htm>, назва з екрану.
48. Кузьмина Е. С., Ноль Л. Я. Краткое описание музейного предмета: еще одна попытка унификации [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.artinfo.ru/eva/EVA2000M/eva-papers/200010/Noll-R.htm>, назва з екрану.
49. Лист ДМСУ «Про розпорядження культурними цінностями» від 21. 02. 2001 № 5/30-794-ЕП [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://search.ligazakon.>

ua/1_doc2. nsf/ link1/MK01101. html<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1805-14/ed20020220>, назва з екрану.

50. Лист Міністерства освіти і науки України «Щодо визначення наукових об'єктів, яким доцільно надати статус національного надбання, та включення їх до Реєстру національного надбання» [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://uazakon.com/document/fpart09/idx09288.htm>, назва з екрану.
51. Луганський авіаційно-технічний музей: досвід з охорони пам'яток науки і техніки [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://prostir.museum/ua/post/29264>, назва з екрану.
52. Международный стандарт оценки культурных ценностей [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://antik-rus.ru/1-1.htm><http://art-con.ru/node/3517>, назва з екрану.
53. Методика вивчення музейних предметів. Чинники, що впливають на процес вивчення музейного предмету [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://bookster.com.ua/seminars/question/1342>, назва з екрану.
54. Методика определения историко-культурной ценности объекта, обладающего признаками объекта культурного наследия, с точки зрения истории [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd_=11&ved=0CCwQFjAAOAO&url=http://art-con.ru/node/3517, назва з екрану.
55. Микульчик Р., Слободян П. Словник-довідник з термінології музейної справи [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://tc.terminology.lp.edu.ua/TK_Wisnyk676/TK_wisnyk676_mykul%27chyk_slobod%27an.htm, назва з екрану.
56. Музей залізничного транспорту в Києві — пасажирські вагони [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://piktor.org.ua/vip_cariages, назва з екрану.
57. Найпотужніші та найбільш вражаючі фортеці XIX ст. у східній Європі // http://nicks.io.ua/s26593/naypotujnishi_ta_naybilsh_vrajayuchi_forteci_xixst._u_shi_dniy_evropi, назва з екрану.
58. Наказ № 481 про внесення змін і доповнень до Інструкції про порядок

- визначення оціночної та страхової вартості пам'яток Музейного фонду України / Міністерство культури і мистецтв України. Офіц. вид. К., 2000. 18 с.
59. Наказ про затвердження Інструкції про порядок визначення оціночної та страхової вартості пам'яток Музейного фонду України» (Із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства культури і мистецтв № 481 від 06.08.2002) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0496-98>, назва з екрану.
60. Наказ про затвердження Інструкції про порядок переміщення через державний кордон України текстових, аудіо- та аудіовізуальних матеріалів: Наказ Державного комітету України по охороні державних таємниць у пресі та інших засобах масової інформації від 22.08.1994 р. № 99/252 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0226-94>, назва з екрану.
61. Наказ про затвердження Порядку занесення унікальних пам'яток Музейного фонду України до Державного реєстру національного культурного надбання / Міністерство культури і мистецтв України. Офіц. вид. К., 2000. 12 с.
62. Настюк В. Я., Тулянцева І. В. Роль та значення висновків державної експертизи під час переміщення культурних цінностей через митний кордон України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.pravoznaves.com.ua/period/chapter/19/238/8313>http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MK01101.html, назва з екрану.
63. Науковий об'єкт, що становить національне надбання [Електронний ресурс]. Режим доступу : https://uk.wikipedia.org/wiki/Науковий_об'єкт,_що_становить_національне_надбання, назва з екрану.
64. Наукові об'єкти – національне надбання України [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.lnu.edu.ua/research/scientific-objects-as-ukraines-national-treasure/>, назва з екрану.
65. Научная обработка музейных предметов: Научно-методич. сборник [А. А. Седин, С. И. Гаврилова, С. В. Рыбакова и др.] – Могилев : УПКП «Могилевская областная укрупненная типография им. Спиридона Соболя», 2003. 224с.: ил.

66. Об'єкти науково-технічної інформації [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://textbooks.net.ua/content/view/4327/36/>, назва з екрану.
67. Основи пам'яткознавства / Під заг. ред. : Л. О. Гріффена, О. М. Титової; / О. Н. Гаврилюк, С. В. Гаврилюк, В. О. Горбик та ін. – К. : Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПК, 2012. – 380 с.
68. Оцінка культурних цінностей [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://prostir.museum/ua/post/29323>, назва з екрану.
69. Пам'ятки історії виробництва і техніки [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-02-6003-0/10.pdf>, назва з екрану.
70. Паспорт наукового об'єкта, що становить національне надбання України, «Експериментальна база дослідно-випробувального полігона НДПКІ “Молнія”» [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://web.kpi.kharkov.ua/molnia/uk/ob-yekt-shho-stanovit-natsionalne-nadbannya-ukrayini/>, назва з екрану.
71. Платонов Б. А. Нормативное обеспечение оценки движимых культурных ценностей в Украине [Електронний ресурс] / Б. А. Платонов. Режим доступу : <http://afo.com.ua/uk/component/lyftenbloggie/?view=entry&id=14> . Назва з екрану.
72. Платонов Б. Основи оціночної діяльності. Підручник. К.: НАКККіМ, 2013. 227 с. : іл. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.afo.com.ua/doc/Boris_Platonov_Fundamentals_of_evaluation_activity.pdf, назва з екрану.
73. Постанова № 1147 Про затвердження Положення про Музейний фонд України / Кабінет Міністрів України – Офіц. вид. К., 2000. 28 с.
74. Постанова Кабінету міністрів України «Про віднесення наукових об'єктів до таких, що становлять національне надбання» [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://законодавство.com/kabineta-ministriv-postanovi/postanova-vid-grudnya-2006-665-pro-vidnesennya141015.html>, назва з екрану.
75. Постанова Кабінету міністрів України «Про затвердження Положення про порядок визначення наукових об'єктів, що становлять національне надбання» [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/174->

97-%D0%BF, назва з екрану.

- 76.Постанова Кабінету Міністрів України про затвердження Методики грошової оцінки пам'яток» (від 26.09.2002 р. № 1447) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1447-2002-%D0%BF>, назва з екрану.
- 77.Постанова про Порядок проведення державної експертизи культурних цінностей та розмірів плати за її проведення (Із змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів № 296 від 15.03.2006, № 1293 від 14.12.2011, № 949 від 17.10.2012, № 233 від 08.04.2013 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1343-2003-%D0%BF>, назва з екрану.
- 78.Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей : Закон України від 21 вересня 1999 р. № 10-68-ХУ! [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.archives.gov.ua/International/99_1068.php<http://art-con.ru/node/3517><http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1805-14/ed20020220>, назва з екрану.
- 79.Про затвердження Інструкції про порядок визначення оціночної та страхової вартості пам'яток Музейного фонду України. Наказ Міністерства культури і мистецтв України від 13.07.1998 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0496-98><http://art-con.ru/node/3517><http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1805-14/ed20020220>, назва з екрану.
- 80.Про затвердження Інструкції про порядок оформлення права на вивезення, тимчасове вивезення культурних цінностей та контролю за їх переміщенням через державний кордон України : затв. наказом Міністерства культури України від 22 квітня 2002 р. № 258 // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0571-02><http://art-con.ru/node/3517><http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1805-14/ed20020220>, назва з екрану.
- 81.Про затвердження Методики грошової оцінки пам'яток. Постанова Кабінету Міністрів України від 26 вересня 2002 р. [Електронний ресурс]. Режим

доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1447-2002-%D0%BFhttp://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1805-14/ed20020220>, назва з екрану.

82. Про затвердження Переліку державних установ, закладів культури, інших організацій, яким надається право проведення державної експертизи культурних цінностей : затв. наказом Міністерства культури України від 15 листопада 2002 р. № 647 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0948-02http://art-con.ru/node/3517>, назва з екрану.

83. Про затвердження Порядку проведення державної експертизи культурних цінностей та розмірів плати за її проведення / Постанова Кабінету Міністрів України від 26 серпня 2003 р. № 1343 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1343-2003-%D0%BFhttp://art-con.ru/node/3517>, назва з екрану.

84. Про затвердження Порядку укладення охоронних договорів на пам'ятки культурної спадщини / Міністерство культури і мистецтв України. Офіц. вид. К., 1994. 18 с.

85. Про затвердження типових бланків висновків державної експертизи культурних цінностей та рекомендації до їх заповнення : наказ Державної служби контролю за переміщенням культурних цінностей через державний кордон України від 10 травня 2006 р. № 4 // Методичний посібник. - К. : АРТЛІТ, 2006. - 320 с.

86. Про наукову та науково-технічну експертизу : Закон України від 10 лютого 1995 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/51/95-%D0%B2%D1%80http://arton.ru/node/3517http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1805-14/ed20020220>, назва з екрану.

87. Пункти геодезичної дуги Струве [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://unesco.com.ua/ua/138>, назва з екрану.

1. Система научного описания музейного предмета : классификация, методика, терминология. Справочник [И. И. Баранова, Е. Ф. Кононова, Е. Н. Котова и др.] / Науч. ред. И. В. Дубов, И. М. Шангина. СПб : Арт-люкс, 2003. 408 с. : ил.
88. Скансен і музей млинарства у Стецівці [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://www.derev.org.ua/muzei/skansen_stetsivka.htm, назва з екрану.
89. Тамойкин М. Ю., Тамойкин Д. М., Тамойкин Ю. И., Платонов Б. А., Тамойкина С. П., Адамович В. А. Международный стандарт оценки предмета культурной ценности и предмета коллекционирования [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.labrate.ru/doc/tamoikinsmuseum_International_Appraisal_Standard_2010_v1_0.pdf<http://art-con.ru/node/3517>, назва з екрану.
90. Тараканівський форт [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://ua.dorogovkaz.com/stati_tarakanovskij_fort.php, назва з екрану.
91. Топ-23 винаходи українців, які відомі у всьому світі // http://tvoemisto.tv/news/top23_vynahody_ukraintsiv_yaki_vidomi_u_vsomu_sviti_65697.html, назва з екрану.
92. Тямін М. Ю. Методичні основи визначення пам'яток архітектури і містобудування та науки і техніки. Треті Зарембівські читання : Зб. наук. ст. К, 2011. С. 53-57 [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://pamjatky.org.ua/wp-content/uploads/2012/10/zar3.pdf>, назва з екрану.
93. Чистюк Я. Волинський регіональний музей українського війська та військової техніки. З історії створення та основні тенденції розвитку/ Я. Чистюк // Волинський музей: Історія і сучасність. Наук. зб. Вип. 3. Луцьк, 2004. С. 148-149.
94. Шестаков В. А. Способ атрибуции, технико-технологического исследования и идентификации культурных ценностей, музейных предметов, объектов культурного наследия (памятников истории и культуры) - ОКО ГОРА (UADJET)) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://iso-museum.ru/>, назва з екрану.

- 95.Шестаков В. А. Формально-логическая структура атрибуции [Электронный ресурс]. Режим доступа : <http://isomuseum.files.wordpress.com/2010/05/ascription-structure.pdf>, назва з екрану.
- 96.Экспертиза и оценка предметов искусства [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.rma.ru/news/13393/>, назва з екрану.
- 97.Юмашева Ю. Ю. Стандарты описания объектов историко-культурного наследия в информационно-поисковых системах: проблемы источниковедения [Электронный ресурс]. Режим доступа : <http://polotsk.museum.by/files/freski/LinkedDocuments/Yumasheva.pdf><http://art-con.ru/node/3517>, назва з екрану.

9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Атрибуція музейного предмета : зміст поняття; мета атрибуції.
2. Експертиза пам'яток (об'єктів) науки і техніки : зміст поняття; мета основні види експертизи.
3. Суб'єкти та об'єкти експертизи.
4. Оцінка пам'яток (об'єктів) науки і техніки : зміст поняття.
5. Суть знавцтва та етапи його розвитку.
6. Суть поняття «експертиза», її мета та завдання.
7. Види експертизи.
8. Експертний висновок та його основні компоненти.
9. Об'єкти і суб'єкти експертної діяльності.
- 10.Нормативно-правові акти, що регулюють проведення експертизи культурних цінностей.
- 11.Історико-мистецтвознавчий стилістичний та іконографічний аналіз культурних цінностей.
- 12.Архівно-документальна експертиза.
- 13.Лабораторні техніко-технологічні дослідження матеріальної структури пам'ятки.

14. Тестування творів мистецтва ультрафіолетовим випромінюванням.
15. Інфрачервона рефлектографія пам'яток (об'єктів) науки і техніки.
16. Рентгенографічний аналіз пам'яток (об'єктів) науки і техніки.
17. Мікроскопи та рентгенівський аналіз пам'яток (об'єктів) науки і техніки.
18. Апаратно-програмні засоби експертизи культурних цінностей.
19. Методика експертизи та оцінки культурних цінностей В. Д. Соловйова.
20. Методика експертизи та оцінки культурних цінностей Тамойкіних.
21. Методика експертизи та оцінки культурних цінностей Державного гемологічного центру України.
22. Методика експертизи та оцінки культурних цінностей Б. Платонова.
23. Рухомі об'єкти (пам'ятки) науки і техніки.
24. Нерухомі об'єкти (пам'ятки) науки і техніки.
25. Речові об'єкти (пам'ятки) науки і техніки.
26. Образотворчі об'єкти (пам'ятки) науки і техніки.
27. Письмові об'єкти (пам'ятки) науки і техніки.
28. Об'єкти (пам'ятки) науки і техніки, які розкривають різні етапи історії науки і техніки.
29. Об'єкти (пам'ятки) науки і техніки, які документують творчу діяльність вчених, інженерів, майстрів, винахідників чи події, пов'язані з їх іменами.
30. Атрибуція та експертиза речових об'єктів (пам'яток) науки і техніки, які розкривають різні етапи історії техніки (рухомі).
31. Атрибуція та експертиза речових об'єктів (пам'яток) науки і техніки, котрі документують творчу діяльність вчених, інженерів, майстрів і винахідників чи пов'язані з їх іменами (рухомі).
32. Атрибуція та експертиза наукових матеріалів (креслень обладнання, наукових графіків, інженерних схем та ін.).
33. Атрибуція та експертиза зображень пам'ятних подій історії науки і техніки.
34. Атрибуція та експертиза зображень наукових і технічних приладів, обладнання, установок, інженерних споруд та їх схем.

35. Атрибуція та експертиза зображень вчених, інженерів, майстрів та винахідників.
36. Атрибуція та експертиза зображень пам'ятних місць, пов'язаних з іменами відомих вчених і інженерів, з видатними відкриттями і технічними рішеннями та ін.
37. Атрибуція та експертиза рукописів наукового і технічного змісту.
38. Атрибуція та експертиза науково-технічних книг, статей.
39. Атрибуція та експертиза патентів та аналогічних документів.
40. Атрибуція та експертиза довідкових видань (енциклопедій, словників).
41. Атрибуція та експертиза наукових і технічних журналів, газет.
42. Атрибуція та експертиза наукових бібліотек (особистих і громадських).
43. Атрибуція та експертиза друкованих видань з нотатками, автографами та записами, зробленими на їх сторінках відомими вченими чи інженерами.
44. Атрибуція та експертиза споруд виробничого характеру та пов'язаних з промисловим виробництвом,
45. Особливості атрибуції та експертизи комплексів (промислових, сільськогосподарських, транспортних та ін.).